

Tanul a falvak népe

Népfőiskolások között Kisteleken

Minden héten három este megtelik a kisteleki Petőfi utcai Általános Iskola egyik tanterme tanulni vágyó felnőttekkel. A falu dolgozó parasztágából negyvenötven érdeklődő, művelődni vágyó ember keresi fel ilyenkor az iskolatermet, hogy újra beüljön azokba a padokba, amelyekben valamikor a betűvetést tanulta. A Hazafias Népfőiskola titkársága által szervezett és a kisteleki dolgozó parasztok által kezdeményezett népfőiskola tananyagában azonban már nem a betűvetéssel ismerkednek a hallgatók. Az anyag 40 százalékában mezőgazdasági szakelőadásokat hallgatnak, a többi órákon pedig irodalmi, művészeti, történelmi, társadalmismereti, nevelési kérdésekkel foglalkoznak.

Lelkes munkával

A tanmenet, ami szerint az oktatás folyik, itt készült el, a népfőiskola tanári kara állította össze. Kísérleti munkát végeznek most a felnőttek oktatására szövetkezett pedagógusok. Ilyen népfőiskola alig egy néhány működik az országban. Központi tananyagot nem is készített sem a Földművelésügyi Minisztérium, sem a Hazafias Népfőiskola Országos Titkársága. Az egyes iskolák tapasztalatait év végén majd összevetik, s a jövő évben meginduló népfőiskolák már az ilyen kísérleti tanfolyamok eredményeinek hasznosításával kezdenek meg munkájukat. Az iskola tanári kara — Juhász Antal gimnáziumi igazgató, Tömbszély János tanfolyamvezető, Mérfalvy Nándor, Pell László, Rimoczy Károly, Torontáli János, Maráczy Zsuzse, dr. Pálincás Pál állatorvos, dr. Gaál Alajos orvos és Özdi Béla, aki az újszegedi tanítóképzőből jár ki a népfőiskolára, valamint Pávó Imre tanárok nagy lelkesedéssel és szívós munkával segítik ennek a kísérleti népfőiskolának a működését.

A hallgatók maguk is sok áldozatot hoznak. Horváth István és Palotás Sándor földművesek például minden előadásra kilométereket kerekpároznak. Palotás Sándor Balástyáról, Horváth István pedig a tanyáról jár be.

„Gyalog is bejárnék”

Palotás Sándor azt mondja, hogy régen is szeretett volna tanulni, de a család anyagi körülményei miatt nem tudott. Most, mikor meglátta ennek a két éves népfőiskolai tanfolyamnak a plakátját, azonnal jött a lelkesedés. Különben ő az egyetlen, aki a plakát nyomán jelentkezett.

— A hatodik elemiből mikor kimaradtam, mondtam édesapámnak, hogy szeretnék tovább tanulni. Akkor még kevés földünk volt, nem sikerült. Most van egy kis juttatott földünk is, szőlő is, gyümölcsös van benne, hát szeretnénk abból a kis földből minél többet kihozni. A belterjesség is nagyon érdekel bennünket, meg az állattenyésztési előadásoknak is nagy hasznát veszem, úgyhogy nem sajnálom az utat a népfőiskolára. Ha keményebb idő lenne, s a kerékpár már nem bírná a havat, akkor gyalog is bejárnék, annyira érdekel minden, amit itt hallunk.

Horváth István a tanyáról jár, négy-öt kilométerről. Termelősövetkezeti tag, szülei, felesége is azok. Szereti a szövetkezetet, s azt akarja, hogy minél jobban menjen ott a munka. Szorgalmas is, hiszen neki 340, az apjának 350-nél több munkaegysége

volt az elmúlt évben. Még sincsenek mindennel megelégedve, úgy látják, hogy sok a javítani való a tsz. életében. Ezért jár Horváth István a népfőiskolára. Azt akarja, hogy a közös gazdálkodás bécsülete megnevelkedjen a község dolgozói előtt.

— Azt remélem, hogy ez jövőre sikerül. Ha a gépi munkát jól hasznosítjuk, elég lesz a jövő évben a földben a munkaerő. Gyümölcsösünket, szőlőnk is gondosabban kell kezelnünk, nagyobb gondot kell fordítani az állatállományra is. Így aztán elérhetjük azt, hogy megsokasodik a belépők száma, bár most is van hat-nyolc volt tsz-tag, aki vissza szeretne lépni a termelősövetkezetbe.

Apa és fia

A tanulók között szorgoskodik Vágó Róbert 18 éves fiú is, aki édesapjával együtt jár a népfőiskolára.

Sinkó József malomfőgépész is itt van minden előadásán. Érdeklődik a tudományok, azért jár. Meg aztán van egy távolabbi célja is, az elektrotechnikában akarja magát képezni, s ehhez szükséges a számtani ismeretek bővítése. Vörös Sándor, aki 19 éve hordja Kisteleken a leveleket, nemcsak lelkes hallgató, hanem egyik legaktívabb propagandistája is a népfőiskolának.

Békés megyéből, Pest megyéből, a budai járásból, az ország más vidékeiről keresték már fel a kisteleki két éves népfőiskolát. A nagy érdeklődés azt mutatja, hogy az út, amin a kistelekiek elindultak, helyes. S a földadat, ami egész művelődésünk előtt áll, nem mindennapos: a parasztság kultúrájának, termelési technikájának és általános kulturális névjelzőjének állandó emelése.

Ennek a feladatnak egyik hasznos műhelye a kisteleki népfőiskola is.

Több évvel ezelőtt történt, amikor még nem dőlt el teljesen a népi hatalom kérdése Magyarországon. Cséplési ellenőr voltam a szünidőben. Egy afele »kupecgazda« a cséplés elején arra kért, hogy egy-két mázsa búzát hagyjunk ki feketének az elszámolásból. Amikor a munka végén átvetttem a gabonakönyvet, egy nagyobb bankjegyet találtam benne. Először mehökkentett a »finom« módszer, aztán »a Bácsi a könyvében felejtette a pénzt« felszólalással visszaadtam neki a bankköt. Ezekkel a szavakkal köszönt el tőlem: »Idehallgasson, fiatal ember, én megjósolom magának, hogy ebben az életben sohasem fog boldogulni!«

A »másik életben«, a népi demokrácia rendszerében eszembe jut ez a Cassandra-ös. Most, amikor a népi ellenőrzésről szóló törvény azonnali végrehajtási utasítása is megjelent. S amikor napról-napra értesülünk arról, hogy egymás után kerülnek hurokra és sújt le megérdemelten az igazságszolgáltatás a népi tulajdon

HELYES ÚTON

fosztogatóira, üzemi tolvajokra, sikkasztókra, lakásparanazókra.

Ha mint pedagógus, a hivatás szemüvegén nézem a törvény célját, öröm tölt el és a napfényesebb, tisztább levegőjű holnapok tünnek elém. Hiszen nem egyszer kerülünk olyan helyzetbe, hogy elért sikereink forró hirdetését lelohasztja egyik másik tanulónk félénk megjegyzése. Ezek a gyerekek maguk is jól látják az általunk is felvázolt tényeket, hinni akarnak rendszerünk igazságában, de egy otthon vagy ismerősök körében hallott megjegyzés, elbeszélés megzavarja tisztánlátásukat. Melyek ezek a legtöbbször hallott megjegyzések, elbeszélések, amelyek kételyt ébresztenek, hitet ingatnak növekedésünk fogékony lelkében? A szülők, rokonok vagy ismerősök munkahelyén még leplezetlenül maradt visszafelé, a lakás az áruelosztás hibái, a házszoncsok, a kapzsisz mentesítés, a sógor-ság, komaság alapján.

Egyszóval éppen azok a visszásságok, amelyek kiküszöbölését közéletünkben a törvény majdnem szövegint célul tűzi maga elé.

Elsősorban ezért kellett köztünk olyan érdeklődő ez a törvény, amely majd nagyobb erőt és hitet ad a munkára és a szocializmusra nevelő szavunknak. Másrészt mert igazságos és szükségszerű ez a fejlődés, amelynek közéletünk terén mindenütt végbe kell mennie a törvény segítségével. Csak arra kell gondolnunk, hogy hol vannak már azok az idők, amikor például Szege-den is volt külön olyan gimnázium a Vásárhelyi sugárúton, ahol a gazdagok bukkolt gyerekei is érettségi bizonyítványt kaptak — jó pénzért. Hányan vagyunk mi felnőttek, akik csak keserűséggel emlékezünk vissza diákorunk olyan iskolájára, ahol a gyenge és rossz magaviseletű tanulónknál oly szemérmelen módon érvényesült a gazdag és magasrangú apák pénz-

ze és tekintélye. Tervezetesen, ha az ehlenkező szellemű iskolával és olyan sok áldozatoslelkű pedagógussal nem találkoztunk volna e sötét időkben, aligha választottuk volna ezt a nehéz, de szép hivatást. Sok pedagógus bízik abban, hogy amint ezek a régebben gyakori szomorú iskolai jelenségek a múlté lettek, ugyanúgy a múlté lesznek azok a jelenségek is, amelyek ellen ma még törvényt hoznak.

Ma sokan, holnap még többen hirdetik egy részben átmenetileg megtévedt ifjúságunknak, hogy közvetlen közel van az a jövő, ahol Petőfi szerint sem lesznek többé »Kiváltságok« kevés nagy tornyai —, Sötét barlangok, denevértanyák.

Erről a jövőről mondja nekünk is a másik halhatatlan forradalmár író, Csernyisevskij: »Szeressétek ezt a jövőt, küzdjétek érte, valósítsátok meg belőle annyit, amennyit csak tudtok, annyival lesz jobb és örömtelisebb a ti életetek!«

Patik István tanár

Tündérrózsás tó partján — Szegedtől két kilométernyire

Ismertető kalauz jelent meg a 35 éves Egyetemi Fűvészkertről

»Az emberiség nemesebb hányadában még mindig szunnyad az ősi ragaszkodás a szabad természethez. Az ilyen tiszta lelkű ember — ha csak teheti — szabad idejében legalább néhány órára is otthagyja a város köröngeteit, kimegy a szabadba és felkeresi ősi ismerőseit, a vadvirágokat és ott gyönyörködik azok csodálatos változatosságában és törvényszerűségében.«

Nagyon találóan írja a fenti sorokat dr. Greguss Pál professzor a Szegedi Egyetemi Fűvészkertről most megjelent kis könyvecske bevezetőjében.

A természetkedvelők

régi óhaja teljesült a rendkívül érdekes, szakszerű s mégis olvasmányos fűvészkeri kalauz megjelenésével. A művészi kivitelű fényképekkel gazdagon illusztrált tájékoztató füzet az újszegedi botanikus kert harmincöt esztendejéről, kutatóinak, munkatársainak fáradságos, de soha nem lankadó, csüggedést nem ismerő munkásságáról ad izelítőt.

Novotny János, dr. Király László, Bodrogközy György, dr. Uherkovich Gábor és Kiss Árpád ismertető írásait a kert történetéről, talaj- és éghajlati viszonyairól, szabadföldi és üvegházi növényeiről adnak útbaigazítást a varázslatos szépségű arborétumról.

Sok esztendő hiányosságát pótolja a kis képes kalauz. Az érdeklődőt jól szerkesztett térkép alapján igazítja el a tündérrózsás dísztohoz, a sziklakerthez, a fenyvesek közé, a párák levegőjű üvegházba, a rózsakertbe, a fűvészkeri bármely részébe. Egy kicsit tanítja is a látogatókat nemcsak szemlélődni, nézegetni, hanem látni és okulni: igazán gyönyörködni.

Mert látnivaló, szemet, lelket felüdítő érdekesség bőven van itt,

az év minden szakában.

Tavasszal — mivel Szeged a napfény városa — nemegyszer az országban elsőnek itt bontják ki apró, kék, sárga és lila szirmai-

kat a mindig várva várt évszak kedves hírnökei, a májvirágok, kankalínok, kökörösnek. Nyáron a trópusi növények legszebbjei ejtik ámulatba a látogatókat. A langyos vízű tóban szinte egész nyáron virít a fűvészkeri királynője, az indiai lóbusz. Gyermekfej nagyságú rózsaszín virágai láttán senki nem mehet el közömbösen, érzéketlenül. A tavak partmenti vizein lebegő tündérrózsák csak teljesebbé, színpompásabbá teszik a képet. Ritka élményt jelent a nyári hónapokban az orchideák nyílása. Különösen a fán lakó, úgynevezett légi orchideák a csodaszépek.

Összel és télen sem sokat veszít varázslatos szépségéből a botanikus kert. Ilyenkor a pálmaházban élők világukat a trópusokról ide-származott növények: páfrányok, kaktuszok, datolya, banán-, citrom- s egyéb különleges fák és virágok.

Aki elolvassa a hetven oldalas tájékoztató füzetet, megnézi a festmények is beillő fényképfelvételeket, lehetetlen, hogy a felébredt természet szeretet ne vonzandó, ne vinné el ide,

márcsak kirándulás-képpen is,

hisz alig két kilométerre fekszik a várostól a botanikus kert. Tavasszal és nyáron naponta gyakran három-négyszázan is felkeresik, többnyire vidékiek. Valóságos szerelmesei vannak már a kertnek, budapestiek, soproniak, pécsiek vagy éppen külföldiek, akik minden szegedi útjukon ellátogatnak ide. Viszont — ezt is el kell mondani — sokszor a fűvészkeri vidéki szerelmeseinek szegedi rokonai azt sem tudják, hol az arborétum.

Ezért szeretném a szegediek számára is egy kicsit »felfedezni« ezt a gyönyörű, gazdag világot, amelyről sok külföldi országban többet tudnak, mint a szegediek. Nem lenne érdemtelen az újszegedi kendergyártól kikövezni az utat a Fűvészkerthig, hogy akár autóbusszal is megközelíthető legyen. Városunk fejlődéséhez, idegenforgalmának növeléséhez, szépségeinek megismerettségéhez ez is hozzátartozik.

Tóth Béla

Él-e vagy csak látomás a „havasok embere”?

Az emberek figyelmét egy újabb titokzatos emberformájú lény ragadta meg. A tudósok már a XIX. század végén, a Himalája csúcsain emberi nyomokat találtak, de a »havasok emberének« titkát még nem fejtették meg. A »Komszomolskaja Pravda« január 14-i számában, A. Pronyin, a pamiri expedíció tagja kijelentette, hogy a Bajland-küi folyó völgyében kétszer látta a »havasok emberét«.

A Szovjet Tájékoztatási Iroda munkatársa néhány szovjet tudóshoz fordult azzal a kérdéssel, hogy magyarázzák meg ezt a jelenséget.

Alekszandr Alekszandrov, a leningrádi egyetem rektora, a Szovjet Tudományos Akadémia levelező tagja a következőket mondotta:

— Lehetségesnek tartom, hogy él a »havasok embere«. S ez nemcsak az én véleményem, hanem tudóstársaimé is. Csak azok nem vehetik komolyan ezt, akik nem értenek hozzá. Ezzel kapcsolatban sok probléma merül fel: először is pontosan meg kell állapítanunk, létezik-e ilyen lény. Ha nem, akkor magyarázatot kell adnunk arra, hogyan született két különböző területen — a Pamir-hegységben és a Himaláján — ez a legenda. Hiszen a »havasok emberéről« nagyon konkrétan és határozottan beszélnek mindenfelé. Tehát így vagy úgy, de a kérdésre tudományos magyarázatot kell adnunk.

Szergely Obrucev, a Szovjet Tudományos Akadémia levelező tagja, így nyilatkozott:

— Nem fűzők megjegyzést a »havasok emberéről« szóló közleményhez. Csak akkor hiszek majd ennek, ha saját szememmel is meggyőződhetem róla. A sajtóban egyéb-

ként sok olyan találat is megjelent, amely — mint később kiderült — nem felel meg a valóságnak.

N. Plaviljcsikov professzor, a biológiai tudományok doktora kijelentette: véleménye szerint lehetséges, hogy ilyen alacsony hőmérsékletű helyen is éljenek emlősök. Ugyanakkor felvet egy lényeges kérdést: mivel táplálkozik a »havasok embere»? Ugyanez a kérdés igazgatója J. Roginszkij professzor, a biológiai tudományok doktorát, a moszkvai egyetem antropológiai tanszékének vezetőjét is. »Lehet, hogy Pronyin egy emberszábasú majom, a gigantopithecus balkei utódját látta, amelynek alacsony állkapcsát, nemrégiben Kína déli részén találták meg. Ha a tudomány megismerkedhetne e titokzatos lénnel, akkor nyilvánvalóan számos eddigi feltevés megdőlné.«

»A havasok embere kétségtelenül érdekes lény — mondotta M. Urison, az Antropológiai Tudományos Kutatóintézet munkatársa. — Véleménye szerint Pronyin közleménye még akkor is érdekes, ha nem emberről, hanem csupán emberszábasú majomról van szó. Hiszen ez olyan különös körülmények között él, amelyekről eddig a tudomány nem tudott. Elgondolásai alapján a »látomás« egy emberszábasú majom volt. »Nem esodálkoznék azon sem — folytatta Urison — ha a pitecantropus vagy a si-rantropus egyik ősevel találkozánk, aki most éppen úgy él, mint annak idején, a jégkorszakban.«

A tudósok szava: arra engednek következtetni, hogy nem sokáig fedti titok a »havasok emberét«. Lehet, hogy ez a felfedezés számos eddigi elméletet megcáfol és fényt derít az ember eredetének ismeretlen területeire.

(Tóth Béla felvétele)

Jólesik a télben, egy ilyen nyári nap. A fűvészkeriben függő kosárban bontogatja szirmait az orchidea.